

SZEGEDI HIRADÓ.

100-ik szám.

Csütörtökön, télelő (december) 13-án 1860.

Második évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Szentháromságutca, Gőzverő-főle ház, 872. szám, hová a kéziratok bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Videkre postán és Szegeden hazhozfordással: Egész évre 8 frt., — félévre 4 frt., — évenyegyre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitte a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt., — félévre 3 frt., — évenyegyre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitscr egyzseri hirdetésnél 7 ujkr: kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr.

Bélyegdíj minden egyes beigztatásért 36 ujkr. A nyilatkozásban a háromhasábos petitscr igatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

„Szegedi Híradó“

eddig irányát követve a **jog, becsületesség, igazság, nemzetiség és hazafiság** mellett fog küzdeni.

Hogy ezt sikerrel tehesse, tömeges pártolásra és nagyobb elterjedésre van szüksége.

Emnek elérésére a lelkes magyar alföldön lakó honfitársainkat ezennel fölkérjük.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán láthatók. — Gyűjtőknek 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

Szegeden, télelőben 1860.

A „Szegedi Híradó“ szerkesztősége.

Alföldi viszonyok.

Főispán tanácskozmány H.-M.-Vásárhelyen.

Csongrád megye 1860. évi télelő 11-én foglalta vissza az alkotmányos tért, melyről 11 évig le volt szorítva.

A h.-m.-vásárhelyi vendéglő nagy terme megtölt azokkal, kiket megvénk főispánjának bizalma e tanácskozmányra meghívott.

Vásárhely tén még soha nem volt oly eleven, oly népes, mint e napon, midőn szeretett főispánunk a megyét tetleg életbe léptette.

Minden házon a baba édes színeit lobogtató zászlók hirdették, hogy a magyar alkotmány, mely a magyar szabadságot biztosítja, minden ellene támasztott kísérletet meggyőző, minden megtámadtatás után újra és szertlenül föléled.

Tomesányi József főispán ő mőtósága, kinek politikai multja kezeskedik a nemzetnek azon irányról, melyben e megyét vezérlelndi, 10-én délen érkezett Vásárhelyre, hol Csongrád megye és Szeged város képviselői, a megyei gazdasági egyet-let összes választmánya, a megyei papság s az egyes városok és községek küldöttei üdvözöltek.

Este ki volt világítva a város, minden ablakban, a legválsalabb külvárosi házakban is, étek az örömvilágok, az ezredes magyar alkotmány föltámadását üdvözöltek.

Nyolc órák ünnepléses fáklýásmenet közelgett a főispán lakásához; sok ezer ember vett részt e menetben s ha van még olyan ember, ki a szó szoros értelmében vett magyar nép rendszertetében és híggadságában kételked, obajított volna, hogy ez alkalommal jelen lett légyen.

A szívből fakadó tisztelet, a lélek mélyéből eredő öröm sngara ragyogott minden homlokán, mosolygott minden arcom.

A fáklýásmenetet vezető vásárhelyi polgármester Horváth Károly fejezte ki a közörmöt, melylyel a megye lelkes főispánját fogadja és üdvözl; a bizalmat, melyet, ismert multjára tekintve, belé helyez s a reményt, melyet e bizalom szülte közlekedésed folytán eljárásához köt.

E szavak után főispán ő mőtósága, ki a hozzá intézett beszédet, a tisztelegő közé lépve, az után hallgatá, fölemeltetvén, szólni nem akaró éljenések után velős és lelkes szavakban köszöntö meg a tiszteletet, melyet iránta a megye s ez alkalommal különösen Vásárhely városa tanusított.

Szavai rövid kivonata ez:

Ha e tisztelet a multat illeti, melyben a hazának tehetősége szerint szolgált, úgy e közbizalom szülte lelkes nyilvánítás legedesebb jutalmát képezi hazánai törekvésének; a ha jövő reményének kifolyása a tiszteleg, akkor meg lehet győződve a megye minden lakója, hogy benne családní nem fog; ha végre a megbukott rendszer helyét elfoglaló ősi alkotmány visszaállítása fölötti örömvilvánítás, úgy nem csak Csongrád megyének, hanem a széles határu hon minden polgárának közérzetét fejezi ki, midőn mondja: Éljen a haza!

Ezután azon elvet fejtgetvén, hogy a szabadság legszebb és legbiztosabb öre a rendszertet, arra kéri Vásárhely lakóit, hogy ezt szem előtt tartva, szilárd rendtartás által tegyék magukat érdemesebb a szabadságra.

Harsány és sokáig tartó éljenések után a több ezerből álló tömeg a szózatot énekelte, melynek befejezése után a rakóévi blívus hangjai mellett a kasznóba vonult a fáklýásmenet, hol díszes lakona várta az érkezőket.

Áldomás áldomást ért; az újból kivírt magyar szabadság, a szertlenül visszanyerendó alkotmány, a magyar nemzet s a vele egy alkotmány védsmárai alatt élő nemzetiségek java voltak az eszmék, melyekért a legtöbb pohár trítetett.

Egyik szülő következő hasonlattal élt: Ha hazámat, mely jogos birtokom vala, szomszédom elfoglalta, s évekig ki válek zárva belőle; időmul-tán a körülmények kényszerítik a szomszédot, hogy házam egyik teremét nekem visszaadja, sietségében pedig, mely a ház elhagyására készti, a többi terem ajtait és ablakait előlem bezárni nem maradt ideje, valóban gyáva volnék, ha a rendékezésemre álló s ugvis jogos tulajdonomul tekinthető többi teremek ajtait be nem lépnék, sőt ha ezek zárva volnának, ablakain be nem ugnornám s így az egész épületet birtokomba nem venném. A magyar alkotmány dícső palotája szintén elvetetett fölünk, az előszobát visszaadták, hogy belépünk — a többi terem nyitva áll, lépünk be tehát az évtizeden át lakatlan palotába, foglaljuk el ne csak az előszobát, hanem minden termet, tegyük magunkévá az eléstárt, a pincét, a padlást, szóval mindent, mivel az 1848-ki általunk jogos alapon hozott és koronázott királyunk által szentesített törvényes alkotmányunk palotáját díszítette. Az egész haza véleményét mondom ki, a Kárpátoktól Adriáig, midőn fölkiáltok: éljen 1848!

A haza és megye jeleséről sem feledkeztek meg a lakona résztvevők. Deák Ferenc, Klauzál Gábor, Horváth Mihály volt alkotmányos miniszterek, Tomesányi József a megyénkben alig megjelent s már közszeretében álló főispán, Rónay Mihály, Török Bálint, Ostrovszky József, Bogó Sándor és más részent honn javán dolgozó, részent hazánk határain kívül élő honfitársaink többszörös lelkes éljenésekben részesültek.

Másnap 10 órák reggel a tanácskozmányra meghívottak egy része az e célra elkészített teremben várta, egy része lakásáról odakísért a főispánt, ki megjelentekkor lelkes éljen kiáltásokkal fogadtottat.

A tanácskozmányt főispán ő mőtósága velős beszéddel nyitá meg.

A többi közt kijelenté, hogy az őszhó 20-ki kézirat lényegéről ez alkalommal szólni nincsen szándékában, hogy azon kézirat mioltának fejtegetése a közgyűlés teendőibez tartozik, e tiltelesen szóland róla akkor, midőn a jelenlévők a nép bizalmának küldötteiként foglalndják el e teremben helyeiket.

Ezennel tehát fölélesztem Csongrád-

megyét — mondá a főispán, s a szólni nem akaró éljenések tanúbizonyoságot tettek azon honfi-örömről, mely a jelenlévőket e szavakra lelkesíté.

A megoldandó föladat — folytatá — kétfős; a megyei bizottmány alakítása és a tisztákar megválasztása. Ő mőtósága reméli, hogy a megye jelesei, kiket a nép tiszteletteljes kalapemelutással régi embernek nevez s kik a jobb multban anynyi erélylyel küzdöttek-alkotmányunk mellett, anynyi kitartással szolgálták a hazát, elfoglalndják ismét a tért, hogy legyen Csongrád megye bizottmánya oly testület, mely e magyar megye nevét nem bitorolja, hanem méltón képviseli, azon légyen értelmes és fölülről úgy mint alulról független.

A magyar megyéknek a végrehajtásban is függetlenségük biztosítva lévén — végzé lelkes szavait ő mőtósága — s eszerént ezek csaknem fejedelmi jogokat gyakorolván, a bizottmány megválasztásában kövendő elvek a legfontosabbak, ezek előleges meghatározására s kijelölésére kéri föl a tanácskozmányra meghívottakat.

Károlyi Sándor gróf azon kezdé a főispán fölívására felelő beszédét, hogy az őszhó 20-ki kézirat sem a nemzetet, sem Csongrád megyét ki nem elégti; hogy voltaképen csak teljes alkotmányt fogadhatná el a magyar nemzet vagy semmit, s midőn a többször idézett kézirat alapján tanácskozmányba boesátkozunk, a törvénytelenség terére lépünk alkotmányos elvitázhatlan és szent jogainkat illetőleg; az eszélyesség azonban követeli kívátlunk, hogy a tért, mely számunkra kinalódik, elfoglaljuk s minden öröknet oda irányozzuk, hogy az 1848-ki jogos alapon az országgyűlés és a fejedelm által szentesített törvényeinket egészben kivávjuk. Az 1848-ki eszme az, mely minket vezérél és irányoz, melyért büzgünk és lelkesülünk, melytől eltérünk sem nem lehet, sem nem szabad, ha önnagunkat megtagadni nem akarjuk. E nézetből kiindulva nem csak a megye, hanem az egész haza véleményét hiszi a nemes gróf kifejezni, midőn az 1848-ki bizottmányok és tisztákarak visszaállítását s amennyiben ez nem volna lehetséges, kiegészítést indítványozza.

A jelenlévők fölraglottat lilecsikből s a szó legszörűben értelmében e gyhangú: helyes! 1848! éljen! fölkiáltások követék a gróf beszédét.

Vadász Manó Szeged városnak alkotmányosan megválasztott polgármestere és ezuttal Szeged küldötte az 1848-ki képviselők utasítása nyomán szintén odanyilatkozott, hogy hazánk alkotmánya csak az 1848-ki törvények alapján állítható vissza; mert, mint igen helyesen mondá, a törvény utja azon szikla, melyen minden ellenségeskedés, minden fondorlat megtörik.

(Harsány és hosszan tartó éljenések.)

Egy harmadik szónok, Kovács orvos hasonlóan azt fejtgeté, hogy az 1848-ki törvényekből hajszálnyit sem engedhet a nemzet, mert H. Ferdinánd törvényes magyar királyunk, ki a hazával egyetértésben hozta és szentesítette e törvényeket, sem le nem köszönt, sem koronáját másnak át nem engedte; az élő s a nemzet által ma is törvényesnek tekintett és szentesített jogok

pedig semmi körülmény által el nem enyhészhetek. (Hosszas eljenzések.)

Főispán úr méltósága ismét átveszi a szót s kijelenti, hogy az ily félreismerhetlenül nyilvánult közvélemény ellen, ha volna is észrevétele, az észlelőesség javasolta neki, hogy ne tegyen, de annál nagyobb örömeire szolgát kimondhatnia, hogy az 1848-ki törvény ellen neki sincsen kifogása. (Viharos eljenzés. A karzatról egy földmívelő megindult hangon kiáltja: Az Uristen tartsa, éltesse sokáig!)

Főispán ur folytatónak a 48-ki törvények jogos voltát fejtegeti, melyek akár lemondott az alkotmányos király, akár nem, kell, hogy szentek legyenek a nemzetnek; mert a király lemondása vagy halála a hozott törvényt meg nem semmisíti.

Ott végül tébát föl a fonalat, — mondja lelkes főispánunk — hol az erőszak elszakasztotta s ennek nyomán az 1848-ban megválasztott megyei bizottság tagjait ugy kell tekintetünk, mintha ma újra választottuk volna őket.

Az erkölcsi halottakra nézve megjegyzik főispán ur, tegyük félre a magyar nagylelkűséggel meg nem ferő bosszúállást; ugysis oly csekély számban vannak, ha vannak, hogy az általános közvélemény ellen küzdeni képtelenek.

Szerencsésen érzi magát főispán ur, hogy ily lelkes magyar megye élére állították s hogy a benne helyzett bizalomnak egész mérvben megfelelően, a bizottságnak a nép által egészített ki.

A megye közgyűlést tébát minden városban és községben népgyűlések előzdek meg, melyeket a főispán részént személyesen, részént a tanácskozmányból kiküldött megbízottak vezetendek.

E népgyűléseken az illető városok és községek megválasztandjak azokat, kik által a megye üléseiben magukat képviselhetni akarják s eszerint a nép maga mondja meg, kiknek kezébe akarja letenni azon felsőbbségi jogot, mely a megyei bizottságnak megilleti.

A népgyűléseket vezetendik: Szentesen és Váshárhelyen maga a főispán; Csongrádon Rónay Mihály; Szegváron és Mindszentben Bogdy Sándor; Horgoson és Tápén Bánhidy József; Kistéleken, Tésén és Fábionán Tóth István; Algyón Bérczy Antal; Sámsónban Kovács Ferenc; Csanyon Kertész László.

A tisztikar alakítására nézve szintén az 1848-ki állapotot fogadta el alapul a tanácskozmány.

A járásokra nézve határozott, hogy az 1848-ikiak állíttassanak vissza.

Arról, a megye központja hol legyen, valamint a kiáltó szükségként mutatkozó községi rendezésről a már szervezett megye fog intézkedni és határozni; addig, míg ez bekövetkezik, a gyűlések az utakrosszasága miatt a Szegváron kívül (a volt megyeháza) patkányok és finácok tanyáznak. A megye legközepebbi lévő Váshárhelyen tartanak.

A megye közgyűlése folyó hó 18-án, a tisztújítás 20-án lesz.

Befejezőül a megye jóindulatába és hajlandóságába magát a főispán, a tanácskozmányt színni nem akaró eljenzések közt föllozarta.

Amint a nagy utcát eltelepő néptömeg közt a főispán kála felé haladt az őt kísérő tömeg, egy agg földművelő örömkönyekkel szemében megindult hangon kiáltott föl: A magyarok szent Istene adják meg az urakat, kik nekünk szegényeknek a szabadságot meghozták.

Mi hozzátesszük: áldott a megye, melynek élén oly férfi áll, ki a közhaza közbeeséséért már a jobb múltban bírta, s miután azon szent elveket, melyekért vértanúságot szenvedett, sem meg nem tagadhatja, sem megtagadhatni nem fogja és nem akarja, a megyét mindenesetre azon elvek alapján vezérelendi, mely sajátjának vall az összes haza minden fia, minden nép, minden nemzetisége.

Kempelen Győző.

Az 1854-ki államkölesön hatása Szegedre.

(Folyt.)

Miután a városi kölesönösszeg mennyisége ilyék már meg volt határozva, annak miként leendő fűdözésére az 1854. évi nyárho 23-án tartott tanácskozmányban azon indítvány fogadtatott el, hogy a városi közlegelőkből mintegy 12—15 ezer hold föld szakíttassék ki s adassék 30 évi haszonbérbe, minthogy a jegyzőkönyv szavai szerint: „Éként a város birtokát örökösen el nem idegeníti, mivel a bérbe adandó föld 30 év után a város birtokába visszacsú, addig pedig az ajánlott 600,000 forint államkölesön fűdözése biztosítja lévén, a tőke a város fönlévő szvenedő adósságai törlesztésére évenként 30,000 forint kamatozand”. Mint tudjuk, az egyik szándék, t. i. a 12 ezer hold földnek kiadása el is éretett, de hogy a szvenedő adósságok törlesztése mindaddig mennyire sikerült, épen nem tudjuk; mert az államkölesön kamatai által szaporított városi jövedelem dacára sem érezünk nagy könnyítést városi adókon, de szeretjük binni, hogy az illetők által annak idejében e részben teendő számadások megnyugtatók lesznek s mindnyájunk helyeslést bírandják.

Mi ez államkölesönök üdvös voltát vagy általában létrehozását illeti, arra nézve nem volna semmi könnyebb, mint idő utáni roszalásokba cseszkedni; de ezzel sem az okozott botlás, sem az abból származó számtalan nyomor nem enyhíthetnének, másrészt pedig az akkori kormányrendszer nem ismeréséért valának be, ha a községi kölesönök létrehozását csupán az akkori községi ügyek ellen álló egyének hibáinál akarnák fölírni; mi, mint mindenben, ami a közel 12 év alatt történt, ugy ebben is mindig csak a rendszerre magára utalunk, melyből sajátos természeténél fogva csakis ily melékágnak nöhetek ki, s midőn a városunk terhére megszavazott kölesön mikénti kivételét ismertetjük, azzal korántsem azt akarjuk mondani, hogy a kölesöntől általános visszavonulás lett volna teendője az akkori ügyek ellen álló egyéneknek; mert ily állítással az akkori vaskövetkezességi szigorral működő s elegendőmód nem tűrő rendszernek eszálánánk bököt, mi töltök épen nem volna várható; azért itt csupán a megajánlott összeg iszonyu nagysága az, mely körül fogalmunk szerint nagyobb mérséklet is lett volna követhető anélkül, hogy az iszonyú összeg szükkebre szabásait, a mérsékeltellátókat sújtó bűntetés érthette volna a mérsékeltelbeteit; mert miként az akkori főnök követendő példaként számtalan nagyobb várost hozta föl, ugy mi is itt csak a szomszéd Szabadkát említhük, mely birtoka s rendezett pénzügyi állásáról fogva Szegednél mint község okvetlen gazdagabb, s mégis elégen tartja mint község 100,000 forint venni részt a főnök állítás szerint üdvös vállalatban, míg Szeged a magások által aláíratott 400 s a község részéről megszavazott 600 ezer forint összeadásával egy millió pítall járult az 1854-ki államkölesökhöz.

Egy millió, ismétlik, Szeged városából lehetséges-e hisz ez oly összeg, mely épen negyedrészt teszi azon öszletnek, mely önkormányzatunk boldog korában az összes haza által lett volna évi adóként fizetendő, de akkor ez igen soknak tartották.

Vagy tán jólétben gyarapodtunk annyira, hogy ez összeg kiteremtése most nem csupán képletes álom, hanem valószínűsítés érelt szándék?

Bizony ezt sem mondhatnánk.

Mi tehát az, mi e remítő aránytalanságot némileg megmagyarázná? Szeged épen nem nyert ipar, gazdasági vagy kereskedelmi szempontból oly előnyöket, melyek ily erőlködésre való fölhevítést érthetővé tennek, sőt a vaspálya elkészültével például a hajózásiból vett jelentékeny jövedelme érezhetőleg alábbzállott, s helyi ipara és kereskedelme a vasut csökkeleté verseny által még első meglepetéséből nem térhetett magához; gazdasága pedig a följáról nyomászó adó miatt szintén szemmel láthatólag hanyatlott. E körülmények öszetartálkozásából pénzügyainkra is könnyen következtetést vonhatunk. De midőn köztudomás szerint az összes birodalom általános anyagi hanyatlása az utóbbi 12 év alatt ma már mindenkiől elismerték, azt hisszük, hogy e viszonyok általános sorvasztó hatása városunkat sem kímélhet meg kivételesen, s ha kivételről lehet szó, az épen a hátrányok kivételében nyilatkozott ezidőben, t. i. a szóban forgó államkölesön iszonyu nagysága által.

De hogy a hajdani 4 millió országos adó s a városunkat illető egy millió államkölesön közti párvonalozásunknak értelmet kölcsönözünk, ki kell jelentenünk, hogy azzal itt csupán a viszonyok óriási változását jelezzük; mert ha végvátsáskan csak az állam előnyére szolgáló műveletek az egyes polgárok tudvalóvá kárára vezetnek, bármily természetű vagy nevezetű legyenek is azok, mondjuk, végvátsáskan bízárt ugyanazonosíthatók az adók neveivel, mégis az 1854-ki kölesön adószert természetét általában mérsékelt a kölesönösszegetlő fizetendő kamat; ha ugyan a kövények az aláírók birtokában maradhattak volna; de ki ne emlékeznék ezidőből azon sáskaseregére az ízrekek, kik házról házra jártak a kövények összezedésére, s különösen zsidó atyáknál mutatóknak nagy szorgalmat e kövények megszerzésében, mert alkalorl lévő szó, abban szerzett tapasztalati ügyességnek alig araták valaha dübb gyümölcseit, mint épen akkor, az aláírók pedig, mint tudjuk, öríttek, ha kötelezettségük alól 10—15, nem ritkán 20—25 százaléki veszteséggel szabadulhatának meg. Ki ne emlékeznék továbbá azon jó bécsi küldöttökre, kik a nagyobb városokban központi irodákat állítva, a vidék kövényeit ugy az egysektől, mint a kisebb községektől rendszeresen szüvák magukhoz; mert hisz azt is tudjuk, hogy ezidőben minden falusi zsidó boltos vagy korsáros kész vevője volt az ily kövényeknek, öszekötétesben lévő az említett küldöttök valamelyikével; az eladókak pedig alig nyonyahát azon vád, hogy kövényeiket nem voltak kénytelenek veszteséggel eladni; mert bízárt elmondhatjuk, hogy a nép pénzlenl állapotánál fogva erőszakolt kötelezettségeik ugy sem lett volna képes megfelelni, s inkább vesztett 10 vagy 20 százalékot, minthogy még 80 frt kiteremtéséről gondoskodják.

(Folyt. köv.)

Tárogató.

¶ Mult szombaton a városházánál tartott első nyilvános gyűlésben, az 1848-iki törvényes képviselők visszahelyezvén székbe 1848. éz 49-ben működött polgármesterünköt, ezáltal tényleg megtevő az első lépést városunk alkotmányos utoni újjászervezésére. — Ez történt délelőtt. — Delután a fiataliságból egy küldöttség tiszteltt köztszteleben álló törvényes polgármesterénl, kijelentvén egyttal, hogy e nap öröme a városház tornyára a nemzeti zászlót kitűztünk. A megíszített szírvéys szavakkal közönte meg a fiataliság lelkes buzgalmit, mire az egyhangy eljenzések tört ki. A lelkesült hangokara kün az utcau hársny dob- és trombitahangok köz megzendült a „Rakóczy-induló”, s az eközbe: nagy számmal öszetódott tömeg, a fiataliság vezérelt alatt, élen két nemzeti lobogóval, megindult a városházhoz. Itt a tömeg megállapodván, a városháza elé kihozott 48-iki nagy nemzeti lobogó fölshalgazva, az ezrével öszeszeroposított tömeg szakadatlan üdvíradózási s a „Szózat” enklése mellett, a városházi torony erkélyéből lebecsott kétöten fölhuozatott. Pár perc múlva bútszén lobogtatá a szél a Magyarországi címerével ékített lobogót ott fű, len pedig nyílb megzendült a „Dicsárd”, melynek végzévtél az erkélyen lévő fiatalok közül egyik pár lelkes szót intézvén a néphez, a kitűzött zászlót megtekintő... erre len smét megzendült a „Rakóczy-induló”, s a nép még egyszer tört ki szűnni nem akaró, riadó eljenzékben. A tömeg lassankint megindult, még távolról is sugároz areal nézve vissza a fönlengő címer lobogóra, mely oly élenlken varázsló lelkünk elé az 1848-ki feledhetlen napokat.

¶ A közelebbi vasárnapon lesz a legényegylet negyedik gyűlése a községtagasít teremben, hova delutáni 3 órára a védnökség tagjai minél számosab megjelensére kéretnek föl, minthogy ez alkalommal fognak az utjon átdolgozott alapszabályok föllovasztatni és megvitatatni. A tisztelt ügybarátok és az ívtartó urak ne feledjék, hogy ez lesz az utolsó szervező gyűlés, s hogy karácsonyra vagy újévre az egylet megnyitásának meg kellene történni.

¶ A rendőrségi épületről is eltűnt már a sas, még a vörös lámpást is levetették; ugyiltszik készülődnék már az elhurcolkodásra, mely mint halljuk, e hó végével, szűvint teljes örömeire, végkép teljesebbé megy. Sok borsot törtek orruk alá e jó urak, de azért kívánnunk nekik szerencsés utat.

¶ A piaci bérlők, mint halljuk, furesnak vannak a helypénzösszedéssel; a kofák ugyanis a nagyon terhesse vált krajcárfizetések helyét kosarak meg tejeszefekadnak kezdenek a pénzszelő urak fejéhez kinyalogni.

— A szegedi legényegylet részére szerkesztősegtőlnek beküldött egy magát megnevezni nem akaró 10 frtot, Eöörög Mihály 5 frtot. A pénzt az illetőknek átszolgáltatták.

A Löw Lipót árszábi által három év óta szerkesztett s kiadott „Ben Chananja” című tudományos folyóirat, mely nem csak a hazában, hanem a külföldön is nagy tejeszésre talált, jövő téli eljéselőt, mint hetilap fog kiadni. A lap német nyelven ugyan, de minden gyakorlati kérdést illetőleg magyar szemlemben szerkesztetik, s méltán ajánlhatjuk azoknak, kiket a zsidóság ügye érdekel.

Szabadkán f. hó 2-án, mint amely nap ott gróf Mensdorf Ponilly a visszacsatolás iránti ohajokat elfogadta, majd minden házbán ki volt tűtve a magyar nemzeti zászló. Este két házon átállások (transparent) is volt, az egyikén e szavak: „Quid hoc ad tantum sitim?” (Mi kilenc Ezsának egy tányér lenese?)

— Pest város főpolgármestere erélyes föl-szólítást intéz a közösen és bátráság érdekében a polgárokhöz, melyben fölmentli, hogy közbiálommal bíró férfiak ajánlkoztak a rend fontartására, valamint a fiataliság is egész készséggel fölajánlta ebbeli szolgáltatást. Ez intézkedéssel meg van akadályozva bármí zavarogalás a katonai beavatkozás, mely csak a városi hatóság fölsholtására történhetik. — Ugyhiszük, mihelyst városunk is legközelebb rendezve lesz, szintén egyik legelő köleslenségnek ismerendi, a közbiztonságra föllygő hatalmat kezébe venni; könnyítve teendők e munkát Szeged ismert szellemi polgári és lelkes fiatalisága, mely ugyhiszük erejét mindig kész a közügynek szentölö.

— Bácsmegegyéből írják a „Pol.-U.”-nak, hogy ott a ker. hivatalból még mindig nem nyelven osztogatják a rendleleteket, nemcsak a szöbelieket, de az írásbelieket is. Hanem egy idő óta igen meg van lapotva a pápaszemek, mert kikézh nemelrendleletek küldének, azok azt azon megjegyzéssel utatják vissza, hogy nemtel nem tudnak, tébát küldjék meg nekik magyarul a rendleleteket. Föltűnő, hogy ez nem csak tősgyökeres magyar helységek eszelekzik, hanem benszüllt németek is. — Vajon megértik-e?

Palóczy Lászlót Borsódmegye egyhangul első alispánjává választotta.

— Balázs Sándor, mint a „Szépirodalmi Figyelő” írja, nem kapta meg az engedélyt a tervezett „Magyar polgár” című politikai lapra. — Kár, hogy okát nem tudjuk.

— Az országbírói méltóságot gr. Cziráky János, mint a lapokban olvassuk, csak úgy vállalja el, ha az igazságszolgáltatásnál az ősi magyar törvények, a magas kuria és az összes bíróságok sértetlenül visszahelyeztetnek, s ha az országgyűlés egy-két ideiglenes rendszabály, jellese az előbbi magyar váltoi eljárás alkalmaztatik. Az udv. kancellaria és a kijelölt közti értekezletet odaajtot sikerrel kecsgetetnek.

— A „Győri Közlöny“ azon furesaságot hallja, hogy Mosonyban az alispánusára két volt megyefőnök verszeny. A tél beálltával majd csak megkezdődnek az agárversenyes is.

— Pesten, a megyei közgyűlés megnyitása napján, majdnem minden ház alakbaiból nemzeti zászló lengett. Mindenki nemzeti jelvényt tűzött fővegére „1848“ felirattal.

— Pécskán f. hó 2-án az ottani magyar szintársulatnak nem engedték meg „Szapári Péter“ előadását. — Vigasztalják magukat a pécskaiak, majd nem sokára ott is eloszlik már a 12 éves sötétség.

— A „Buk. Közlöny“ írja, hogy a „Romanul“ szerkesztője Brassóba egy román nyelven írt sürgönyt küldött, mely azonban azért, mert román nyelven íratott, a távirányítással visszafutasított. Nem szükség mondanunk, mily bátrányára volt nálunk is a közönségnek az, hogy csak idegen nyelven fogadták el sürgönyt. Miután már Magyarországon a magyar nyelv jogos állapotába visszahelyeztetvén hivatalos nyelv lett, reméljük egy csöppet sem hiánytalanul azon kíváncsat, hogy magyar ideje volna már, ha a magyarországi távirányítatokat magyarul is lehetne sürgönyözni!

— A vas megyei gázd. egyesület mult hó 22-én Kis-Cell-ben gyűlést tartott, még pedig eszárírt biztos jelenléttel. A jelen voltak nagyon örültek a tiszta levegőnek.

TÁRCA.

A Moabiták leánya.

Történeti beszély

(Kempelen Riza hagyományából.)

(Folyt.)

III.

A három özvegy.

Lába halálra vezet,

Lélepe a halál országába siet.

Szentirós.

— Gyermekeim! legyen nála az Urnak, ki e két nőben a Moabiták egész kincsét adá nekünk a hazállatoknak, — állássek az Ur neve, ki e ritka nemes sziveket alkotó szegény agy napjaim magasztalására... igen fiam, Noém örökönyeket sirt, mert fiait boldogoknál tudja akkor is, midőn már az ő teste az örök nyugalom földében fog pihenni.

— Anyám, jóságod határtalan, — szolt a tüzetkintelt Orpha, napra kezére hajolva, — Ruthal együtt mi csak azt eleskeszszük, mit te és fiad iránti szeretetünk parancsol.

— Mennyivel boldogabbak vagyunk mi, mint te, — szolt Ruth, férje karjaiból kibontakozva, — nekem voltak gyermekid, mielőtt minket bírá, de mi nem ismertünk anyát, míg az Ur téged nem küldte nekünk.

Mahalon és Chelion az elégtől szív repeső örömeivel hagyták el a családot, munkára sietve, melynek díja a szerető nők halálpihlantása leend.

— Jer Orpha, — szolt Ruth nehézt sejtelmektől gyötörtetve, — nézzünk távozó férjeink után, — nézd, nézd, még láthatjuk őket. Nem tehetek róla Orpha, de szívem mindig int, ne adjam át magam egész boldogságomnak, melytől ugys elszakítottam, napamat nem akarom keseríteni, azért rejtem előtte könyömeit, melyeket rövid ideig tartó boldogságom fölött hullatok.

— Gyermegek vagy Ruth, — szolt a könynyben gondolkodó sógornő, gömbölyű telt karjával fűzve magához a kesergőt, — ki fog azért könyözni, hogy mi történhetik a jövőben! bizzál az Úrban, férjeink szeretetében és szorgalmukban; lásd Ruth, te még elhagyottságodban kevéssé ismerted a szó nagyságát: boldogság! hogy most, amidőn yele sorsod megajándékozott, nem mered elfogadni; ez bizalmatlanság sorsodhoz és nem bal-sejtelme.

— Meglehet igazad van Orpha, meglehet nem, rám nézve egy, de nem vagyok képes-legyőzni agyállamát; midőn boldog álomban alszom, a sejtelen fölpopog sötét itélő vesszejével; midőn férjem haza térve fáradtan a munkából, keblemre hajol, ott megnyugvást és boldogságot keresendő, közeink tolatóidok sápadt arcával előzettem, „férjem hallja szívverésemet... a boldogságnak tulajdonja, mi keblemem feszíti, nem is sejtve kínzó titkomat. Oh Orpha, szerelmem Mahalonhoz oly nagy, s e félcimes sejtelen keblembe mégis meghaladja azt... ezzel többet foglalkozom, mint azzal.

— A francia-szerb dunai gőzhajózás csakonyan valósult. Magnan és Bouillon m. hó 24-én két francia hajóval Belgrád alatt termektek.

— Sárosy Gyulának Miskolca megerkezte hírt a „P.-Napló“ hamisnak mondja; — csak e hó közepén fog Pestre megérkezni.

— Jejtelen Lipót, az aradi izraelita főtanoda főtanítója következő fölváltást intézett az aradi izraelita ifjúsághoz: „Ujra itt az idő, melyben a honi nyelv édes hangjai teljes ifjú erőben hazaszere hangzanak; e kor hajajala ujra fölbresztet az aranyalt mélyen rezgő húrjait, melyely Magyarhon lekesedett költői isteni dalaitak oly meghatolag énekelék, és mindenfelől hallatszik a kor intő szavata: az ösöktől örökölt nyelvet, emez ősi hagyományt, egy hősiesség nagy nemzet em szent palástját, mint elsajátíthatlan nemzetiségének egyedül kifejezését s legfőbbes jelpéket ismét trónjára emeli, mely ő Magyarországon elvitázhatatlan illeti és melyet századok óta át dicsőn, oly tiszteletreméltón elfoglalt. Ezen intés Izrael népének magyar fiaim is gyakorolja hatását másis intézkedtek ezen korszerű hazafiai irányban, mind a tiszteletes rabbinátus mint a beesés község elljárásá az imaház és tanoda dolgában. S így eme magas cél előmozdítására én is bátorodkom szavamat intézni hozzatok, Izrael ifjaitok, annál inkább, minthogy 20 évi tanítói tevékenységem következtében jobbadán tanítványaim voltak. Bátorodkom titeket, kik hazafiai érzelemben keresztény testvéreitektől bizonyára vissza nem maradtok, fészölőitai a honi nyelv buggó előmozdítására s ápolására.

Legnagyobb részeket annyira bírja hazánk nyelvet, hogy abban magát redesen kifejezhesse; de hogy a hazának méltó fiaiként érezeték magokat e nyelven, remek műveinek szellemétől áthatva legyek, áthelyüljek, sajátos jellegét fölfoghassatok s abban ujja szillessetek — ahöz

több kívántatik, mint pusztá folyékonyaság a társalgásban vagy közönséges könnyűség a kifejezésben, több mint fölsőleges ismerete a szokásos nyelv-szabályoknak. De vannak köztetek olyanok is, kik a hazai nyelvnek elemi isméljében s kifejezési módorában is szűkölködnek; azokat értem, kik az utóbbi idoszakban serdülven föl, inkább a körül-mények hatálya, mint hibájuk következtében meg voltak fosztva az alkalmotól magukat anyanyelvükben kiművelni. Ezeknek annál inkább kötelességük az elmulasztottakat helyrehozni, ha nem akar-nak mint idegenek itt állni ez új világban, új életben. Hozzatok szót tehát sürgő intésem leginkább, nemzeti öntudatodok eme hiányát azáltal pótolni, hogy a hon nyelvét szilárd egyetértéssel magatok-éva tegyék. E cél elérésére legjobb eszközül ajánlhatom, hogy rendes összejutéseleken csak magyar nyelven értekeztek, foglyó magyar társalgást nyerendők; hogy derék magyar nyelvtanítókhoz folyamodjatok, vagy azon hazafias férfiak segédelméhez, kikben városunk hiányt nem szenved, s kik nyelvteremtőket kétségkívül őrimest s készségesen fordítandókat s szent célra. Egyestül közremunkálás által az is könnyen elérhető lenne, hogy olvasásra a legjobb magyar művek sem hiányoznának és ezáltal a magyar irodalom megismerése s pártolása is eszközöltetnek. Én magam, ki már hajdan a magyar nyelvet tanultam, és tudom, hogy velem még több ész bajtársam, kik honunk nyelvében még nem eléggé jártasak, korunk helyes fölfogásában nem fogjuk magunkat szegényleni ily hazafiai társaságban mint társaiak résztvenni. A közlegő tél bosszu esztét jobban s szebben mind ily módon be nem tölthetők, miután tanulás mellett a szellemi társalgás is ápolhatat-nék. Nem kétkedem, hogy készen ne találjalak titeket a hon szent olárára az idő és fáradság ily esékely áldoztat letenni, ha áldozatnak nevezhető. Isten veletek! Éljen a haza!

— A gaetiai királynál volt követek. Rómába utaztak. — A rómaiak szálláselőadóknak tekintik őket; sokan meg épen azt állítják, hogy az utának jövővel együtt csak keresztülutazóban vannak.

— A bécsi jogászok már most tanácskoznak a jövő farsangi táncvilágmóról. A többi közt elhatározták, hogy a bécsi egyetemelt látogató magyar jogászoknak a vigalmat magyar ruhában meglátogatniuk nem lesz szabad. Ugy kell a magyar fuknak, mért nem maradtak édes hazájuk egyetemén. Jóna tehetik hibájokat azzal, ha nem csak a táncvilágmór, de a bécsi egyetemelt is odahagyják. Lelkes ifjaink szellemére itthon van szűkölkölni.

— Napoleon császár alkotmányt adott a franciáknak. Ebben az a legnevezetesebb, hogy senki és semmi sem parancsolta neki.

— A Pestofner Lokálblatt, mely a postofner deutsches Publikum számára már sok vadkörfét termelt, jelenti, hogy boldog, boldogultan kezd tanulni magyarul (milyen nagy haszna van annak a germanizálásnak?) s ő e közírókést méltánylándó, minden magyar ügyről értesítendő olvasóit — németül.

Az Ur isten éltesse,
Jungbunclauba segítse!

Irodalom és művészet.

— Megjelent a „Garaboncs Diák“ első száma, Szokolay Győző szerkesztése alatt. Ha ugy folytatja, amint elkezdte, „Bolond Miská“nak méltó vetélytársa lesz.

— Gyürky Antal előfizetési fölváltást követő szót „A jelenkor és ténegző férfai“ című négy fizetes munkára. A művet már korszerűségi érdeke is eléggé ajánlja.

— Szilágyi Sándor, nagykorosi tanár s magy. t. t. tag, „Kis-Kun-Halas története“ cím alatt a „Történeti emlékek a magyar nép közszégi és magánéletéről“ című gyűjteménynek egy újabb kötetét adja sajtó alá. Megjelenik ez érdekes mű 1861 évi telhóban, ellátva oklevéllel. Előfizetés 1 ft. mely f. évi telőve végig Pestre Pfeifer könyvkereskedésbe küldendő.

— Megkaptuk a Kolozsvárt megjelenő „Korunk“ című új politikai lap mutatóvány-sz. illetőleg 1-5. számát. Mind kiálltias, mind a hazafias irányú beltartalom eléggé ajánlja az új Közlöny, mely az „Unio“ tüzte zászlójára. Felelős szerkesztője Fekete Mihály. Megjelenik hetenkint négyszer.

— Megjelent az Erdélyi fejedelmek“ képcarnoka. Barabás följegyeleto alatt köre rajzolta Maszák Hugó. Kiadja Demjén László kolozsvári könyvtáros. A metszések igen szépen sikerültek a fiatal művészek, ki e képesornakol újabb kitűnő tehetséget iger a hazának, mely valóban méltó, hogy minden honleány és hazafi teremét ékesítse. A szem lelkesítő érdekeltséggel tekint végig e férfias alakokon, melyek a hős Erdély fényes történetében oly nagy szerepet játszottak egykoron.

— Megjelent a Hunfalvi Pál által szerkesztett „Magyar nyelvészet“ ötödik évfolyama,

A szögédi sátn ujdonságai.

— Kuza Oláh és Moldvárszág uralkodója a két tartomány egyesítésén működik. Azon véleményben látszik lenni a vajda, hogy egyesítlen majd könnyebben bántathatnak el a különben is beteges gyurrral.

— Szeredy magyar ezredes, Lukács és Török őrnagyok, továbbá Veindl várókszázasos műtárazást tettek Cennába, bonné Napóiba mennek, Klapka barátjukkal gondolázandók.

(Folyt. köv.)

